

(Nastavak sa trinaeste strane)

Svuda tuđinci. Kakva samo kradja po svijetu što zakonima sputan nije. Oduzimanje na svakom koraku svega do čega se dodje, kako bi nezasiću čud svoje osamljenosti ispunili slikama nepoznatih igračkaka. Igračkaka duhu da ga dosada samoće ne bi raznijela. Kao sablasne sjene redjaju se časovi našeg traženja. Potraga za novim gradjama slika. Potraga za toplim dodirima u nesebičnom davanju. Davanje sebe, da bi se u tom odricanju najviše oživjelo, najviše steklo sebe. Oh mama, mama moja!

Aspasija što je ležala kraj njega uhvati ga za glavu.

— Što je Ramon? — upita ga ona i ne dobivši odgovor, onako, otkritih grudi, prasnu u smijeh.

— Šta da ti nije hladno? — pitala je. — Da ne bi možda da te mama pokrivi?... U posteljici, dok — ne izgovori misao do kraja. Zvono je javljalo posjetu.

Ramon, još onako zbunjen, diže se sa kreveta, počeslja kosu i ode da otvori vrata. Bio je Marko s ženom. Kad ih je vidio, samo što nije zalupio vratima.

Rekli su jutros da ne će doći. A sada. Da malo sebe poštuju ne bi tako što učinili... Zahtjevaju s moje strane pažnju i poštovanje, a ne poštuju sami sebe.

Zatvori vrata i uvede ih u sobu svoje tetke.

Kad bi znali kakav su samo grijeh učinili... nastavi da se ljuti u sebi. Lišili su se prava poštovanja. Da ih sada ne bi vredjao, jedini je način da ih se ogradim. Da ih namjerno ne primjećujem u njihovoj neposrednosti. Marko je poveo razgovor o Lovrensovima »Sinovima i ljubavnicima«. Marko i ta njegova žena dojmili su mu se kao dva ždrepača što trče preko livade. Pokošene mirisave livade što se nakon smrti obnavlja... i sada sjede tu na stolicama, ispunjenih vatrom svojih tjelesnih prenapetosti.

Slušao je Marko gdje govori a onda mu minu glavom pomisao da pozove Aspasiju i prepusti ih njezinom društvu.

Ali te njihove priče o haljinama, odmoru provedenom na moru i jesenjim izložbama mode!

Kako ih je samo prezirao u tom času. Prezirao radi tog njihovog snobizma što je izrastao iz materijalne zbrinutosti i omogućivao im ladanja i haljine.

Pogleda na Markovu ženu. Pričala je o mogućnosti snimanja Lovrensovih djela. Ličila je u tom času na časnu sestru koju je obasjalo svijetlo sedme umjetnosti. Sklop-ljenih ruku ona je molila u hramu dok je prostorom brujalo Te deum.

Lovrensovi likovi u sjeni katedrale.

Samo kako će biti s voštanim licima što ih debele sjene i hladovina osamljenih zidina pečate po bogomoljkama i bogomoljkama zaostalih vjekova.

Nakalemiti sive krpe ugaslih sunaca i zvijezda na ta nabujala tjelesa u vruća kolanja krvi.

Dvije smiješnosti u krilu tragičnog udesa...

Razgovor je zapeo. Da bi se riješio neugodne posjete, Ramon im saopći da ih mora napustiti radi važnog sastanka u podučju.

— Samo što nisam izašao — ispričivao se kod vratiju kad se pazdravljaao s njima.

— Tako rado bih ostao da malo pričamo — lagao je dalje. Da pričamo o Lovrensu...

Marko je rekao da će pogledati francuski film »Kad žene vole«.

— Kažu da ima boksa.

Kad je izgovorio svoju laž u kratkoj pauzi što je nastala, Ramon primeti da ga Marko i ne sluša.

Zalupi vratima i prepusti Marka i njegovu ženu da urlaju kraj kakvog ringa pozdravljajući vješto izvedene aperkaute i krošee...

— Je su li već otišli? — vikala je Aspasija. Kad je ušao u sobu Aspasija je držala nogu u zraku i izvećila njoj znane kretanje. Po svojim vlastitim tonovima što su ih izvodili unutarnje smješteni orkestri, plesala je ona, gonjena ritmom.

— Ramon, što misliš o mojoj nozi? Svi mi kažu da imam najljepše noge. On je pogleda. Nije znao što bi učinio pred tim iznenada postavljenim pitanjem.

Da joj kaže: — Jest to je najljepša noga što se zavukla među moje noge grčeći se i savijajući se u razlučnom stiskanju!

... Najljepša namirisana noga po kojoj je moja šašava mašta crtala jezera i mora, sumrake i smirenja i ono ne-

čujno šuštanje ribe koje noć i dubine još uspavale nisu... I iznad toga šuštanje i preljevanje mekih pahuljastih čipaka tvog kombinera u čijem se plavetnilu odmaraga gasita put tvog tijela.

— Što je Ramon! Što misliš o mojoj nozi? — pitala je ona po drugi put s nestrpljenjem.

On, umjesto odgovora, pridje krevetu. Uhvati je za nogu i desnu ruku i postavi je da leži potrbuške. Dignu ruku, a onda je laganim trzanjem spusti na njenu zadnjicu.

— Mislim... Mislim... — htjede da odgovori, ali se zagrcnu smjehom.

Smijao se tako, da nije ni primjetio kad se ona digla i otišla u drugu sobu.

Smijao se i kad je sam ostao. Dugo, dugo, dok mu nisu navrele suze na oči. A onda se spusti na krevet i sam sebi postavi pitanje:

— U kolikoj mjeri ništavilo može biti ostvareno?

Ustvari to je bio nastavak prekinutog razgovora, što ga je u sebi vodio prije Aspasijinog dolaska.

— Ako hoćemo ništavilo je ostvarenje u zamisli elementima što ih kao živi posjedujemo. Ljudi ništavilo zamijenju tamom i nekretanjom. Ali ustvari, što je istina? Što je sadržina ništavila?

Ništavilo i sadržaj — tu se nasmješi. Pojmovi definirani svijetlu što postoji.

Ali van svijesti? Bitak i ne bitak van nas. Nas u kojima se on i ostvaruje. Ili nas koji se u njima ostvarujemo.

Zatvorio je oči u namjeri da preko tame doživi ugašeno svijetlo. Tamnim nebosvodom poletjeli su fenjeri raznobojnih svijetlosti, misli i osećaja.

Igra. Igra. Igra. Igra svijetla i sna. Tame i čana.

DUŠAN BUNCIC

Presuda

*Nije važno da li je bio pametan,
ali je stekao pravo da ga za pametna smatraju.
Umeo je umno da čuti,
učeno da se smeši
i mudro mlata rukom.
I svi su znali: što god naumi da kaže,
to mudro biti mora.*

*Obožavaoci su padali pred njim ničice,
i da bi se još više uzdignli,
lizali mu pete.*

*A kada je pao,
toliko su bili uzdignuti
da su ga smesta proglasili
za šarlatana.
Sledeći!*

MILE STANKOVIC

Malo je neba

Moji su jastuci puni ptica. Drhte, uzlete i padnu nasred sobe. Malo je vazduha u jastucima, malo prostora za njihova krila. Hteo bih da ih pustim, da odlete, da se ne muče, ptice te. Ali ne smem jastuke da uzmem u ruke, plašim se da ću ptice da povredim, kljunove da im smrskam i grudi da im zgnječim.

Muče se jastuci, prskaju i ptice po sobi lete. Ali malo vazduha ima, malo prostora u mojoj sobi da bi one mogle nesmetano da rašire krila. Udaraju se ptice o zidove, o stvart i padaju po podu i dišu sustalo.

Prskaju prozori na mojoj sobi i ptice izleteše. Ali malo je neba nad gradom, malo vazduha u gradu, i ptice lupaju o plavi svod, lupaju o kuće i padaju po ulici. Dišu sustalo.

Koliko sustalih, palih ptica po ulicama, pod našim nogama, pod našim točkovima.

Ljubiša JOČIĆ

IZDAJE NOVINSKO-IZDAVAČKO PREDUZEĆE „PROGRES“ NOVI SAD, MAKSIMA GORKOG 20. ODGOVORNI UREDNIK FLO-RIKA STEFAN. LIST IZLAZI JEDANPUT MESEČNO. CENA 20 DIN. GODISNJA PRETPLATA 200 DINARA. RUKOPISI SE NE VRACAJU. STAMPA „ZVEZDA“ NOVI SAD